

Kasvun ja oppimisen lautakunta 24.09.2025

Vuoden 2026 talousarvio ja vuosien 2027–2028 taloussuunnitelma

Valmistelijat / lisätiedot:
Talmat Maarit
Nurmi Juha
Mattila Virpi
Turunen Jaana
Richter-Lahtela Cilla
Lehtomäki Kristina
Erma Tapio
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Narvo-Akkola Merja

Kasvun ja oppimisen lautakunta tekee vuoden 2026 talousarviota ja vuosien 2027-2028 taloussuunnitelmaa koskevan esityksen kaupunginjohtajan talousarvioehdotuksen valmistelua varten liitteen mukaisesti. Toimialalle varataan mahdollisuus tehdä teknisiä tarkennuksia.

Lisäksi kasvun ja oppimisen lautakunta esittää talousarviota ja taloussuunnitelmaa valmisteltaessa otettavan huomioon seuraavat seikat:

1

Valtio on suunnannut oppimisen tuen uudistukseen lisärahoituksen, joka jaetaan valtionosuuksina. Lautakunta pitää uudistuksen onnistumisen kannalta välttämättömänä, että tämä rahoitus siirretään lyhentämättömänä tukea toteuttaville esiopetusyksiköille, kouluille ja lukioille.

2

Kaupungin tavoitteena on lisätä yksityistä varhaiskasvatusta voimakkaasti. Talousarviossa tulee voida korottaa ja optimoida yksityisen varhaiskasvatuksen palvelusetelin arvoa ja alle 3-vuotiaan kerrointa siten, että ne ovat riittävällä tasolla houkuttelemaan lisää yksityistä varhaiskasvatusta ja lisäämään sen kysyntää. Samalla myös yksityisen hoidon tukea tulee kehittää.

3

Vieraskielisten ja tukea tarvitsevien lasten määrä kasvaa huomattavasti sekä varhaiskasvatuksessa että perusopetuksessa. Strategisena tavoitteena on lisätä vieraskielisten opiskelijoiden määrää lukioissa. Yläkoululaisten osuus kasvaa perusopetuksessa. Nämä tulee huomioida henkilöstö- ja muissa resursseissa.

4

Jos lukiokoulutuksessa opiskelupaikkoja varataan samassa suhteessa perusopetuksen päättävään ikäluokkaan kuin aiemmin, on varauduttava huomattavaan opiskelijamäärän kasvuun. Tällöin talousarviossa tulee varmistaa resurssien ja tilojen riittävyys.

Käsittely

Päätös

Selostus

Kaupunginjohtaja on antanut kesäkuussa kehyksen valmisteluohjeen, jonka pohjalta toimialat ja tulosalue vievät esitykset lautakuntien ja jaostojen käsiteltäväksi viimeistään syyskuun aikana. Kehysohjeen yhteydessä on annettu myös alustava 10 vuoden investointikehys. Lautakunnat ja jaostot tekevät esitykset kaupunginjohtajan talousarvioesityksen jatkovalmistelua varten.

Kaupunginhallitus käsittelee talousarvion kehystä ja vuoden 2026 veroprosentteja 6.10.2025. Valtuusto päättää Espoo-tarinasta, talousarvion kehyksestä ja vuoden 2026 veroprosenteista 20.10.2025. Kaupunginjohtajan talousarvioesitys julkaistaan 28.10.2025. Valtuusto päättää vuoden 2026 talousarviosta sekä vuosien 2027–2028 taloussuunnitelmasta 4.12.2025.

Lähtökohdat talousarviovalmisteluun ja kaupungin talouden epätasapaino

Kaupungin rahoituspohjan muutos ja toimintaympäristön epävarmuus heijastuvat vahvasti tulevien vuosien talouden suunnitteluun. Vuosien 2026–2028 talouden suunnittelua tehdään tilanteessa, jossa hyvinvointialueuudistus on muuttanut olennaisesti Espoon rahoituspohjaa. Verotuloja leikattiin uudistuksen yhteydessä merkittävästi enemmän kuin mitä sote-palvelujen järjestämiseen käytettiin rahoitusta. Samaan aikaan talouden alavireinen suhdanne ja työttömyyden kasvu hidastavat verotulojen kehitystä, jonka takia tänä vuonna ollaan jäämässä verotulotavoitteesta. Lisäksi käynnissä on valtionosuusuudistus, jonka on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2027 alusta. Uudistuksessa on merkittäviä riskejä Espoon taloudelle, sillä selvityshenkilöiden esityksen mukaan uudistus tulisi leikkaamaan Espoon rahoituspohjaa vuositasona yli 60 milj. euroa. Uudistuksesta ei ole vielä päätöksiä, joten sen mahdollisia vaikutuksia ei ole voitu sisällyttää valmisteluun.

Kaupungin tulojen ja menojen kasvun välillä on merkittävä epätasapaino, joka tulee edellyttämään toimenpiteitä koko taloussuunnitelmakauden ajan. Kaupungin kasvun myötä palveluihin käytettävät menot kehittyvät nopeammin kuin tulot. Tämä asettaa haasteita sille, millainen kaupungin

menojen kasvu voi tulevalla taloussuunnitelmakaudella olla. Menojen kasvua tulee hillitä, jotta kestävä talouden tasapaino voidaan saavuttaa. Tästä syystä tavoitteena on menojen kokonaiskasvun hidastuminen jokaisena taloussuunnitelmakauden vuotena.

Kaupungin talouden kehityksestä on laadittu erilaisia vuoteen 2035 ulottuvia skenaarioita. Vuosien 2026–2028 kehyskauden tulojen ja menojen sekä perusuran mukaisen vuosien 2029–2035 kasvun ja 10 vuoden investointikehyksen mukaan lasketussa skenaariossa kaupungin rahavirta on yli 1,2 mrd. negatiivinen. Kaupungin vuosikate jää alhaiseksi ja tulos kääntyy negatiiviseksi, ollen negatiivinen koko taloussuunnitelmakauden. Tulorahoitus on riittämätön suhteessa investointien rahoitustarpeeseen. Kasvava investointitaso edellyttää voimakasta velkarahoitusta, mikäli tulorahoitusta ei taloussuunnitelmakauden aikana pystytä parantamaan.

Vuoden 2026 talousarviossa varauduttu kattavasti palvelutarpeisiin

Vuodelle 2026 on kehyksessä varauduttu n. 3,5 % menojen kokonaiskasvuun, joka on hyvin runsas huomioiden kaupungin heikkenevä tulokehitys. Menokehyksessä on huomioitu myös kaupungin sisällä olevia erityistarpeita. Tästä syystä erityisesti kasvun ja oppimisen toimialalle sekä elinvoiman tulosalueelle on varattu keskimääräistä suurempi kasvu kattamaan kasvavaa palvelutarvetta, työttömyyden hoitoa sekä siihen liittyviä kuluja.

Jo tässä vaiheessa on valmistelussa huomioitava, että seuraavien vuosien menojen kasvu suhteutetaan tulopohjan kehittymiseen ja investointien rahoituskykyyn. Se käytännössä tarkoittaa seuraaville vuosille maksimissaan n. 3,1–3,3 prosentin kasvumahdollisuutta. Tämä tulee ottaa huomioon jo vuoden 2026 valmistelussa ja palvelujen järjestämisessä tuleville vuosille.

Kehyksen valmisteluohjeessa kaupungin vuoden 2026 tulos on negatiivinen, -22,9 milj. euroa ja tuloksen ennakoidaan pysyvän negatiivisena koko taloussuunnitelmakauden ajan. Talouden epätasapaino tulee edellyttämään lisätoimenpiteitä tuleville vuosille.

Kasvun ja oppimisen toimialan talousarvioehdotuksen lähtökohdat vuodelle 2026

Kesäkuussa kaupunginjohtajan antaman kehyksen valmisteluohjeen toimialan kehukseen on tehty tarkistuksia tiettyjen erien osalta. Tehtyjen muutosten vaikutus tulee ns. annettuna eli kesäkuun kehyksen lisäykseksi tai kehyksen vähennykseksi. Kehyksen menomäärärahat ja tuloarviot muuttuvat kesäkuun tilanteesta tehtyjen muutoksen verran. Muutokset huomioidaan kehys- ja talousarviovalmistelussa.

Talouden ja toiminnan suunnittelussa on otettava huomioon 1.8.2025 voimaan astuneet lukiolain ja opetussuunnitelman perusteiden muutokset, jotka sisältävät oppimisen tuen ja erityisopetuksen muutokset.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

Tiedoksi